

ප්‍රතිකර්මය රෝගයට වඩා හයානකද?
ශ්‍රී ලංකාවේ කොවිඩ් ආණ්ඩුකරණය පිළිබඳ
ආවර්ජනා

සංස්කරණය
ප්‍රදීප් පිරිස්

යටත්වැසියන් නිර්මාණය කිරීමෙන් ජනගහණය සුව කිරීම: ලංකාවේ වසංගත ආණ්ඩුකරණ මාදිලිය

ජුදීප් ජිෂ්ස්

හැඳින්වීම

වසංගත මඟින් මානව ඉතිහාසය හැඩගස්වා තිබේ. අස්ථිර අධිරාජ්‍යයන් බිඳ වට්ටමින්, යටත්විජිතකරණ රටාවන් වෙනස් කරමින්, ජනගහණයන් වෙත තරඟකාරී ලාභයන් ළඟා කරදෙමින් වසංගත විසින් එම කාර්යය සිදුකර ඇත. තත්වය මත පදනම්ව ශ්‍රම වෙළඳපොළ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමටත්, එමඟින් අසමානත්වයට හා සමාජය සංවිධානය කර ඇති ආකාරයට දිගු කාලීන වෙනස්කම් හඳුන්වා දීමටත් වසංගත වලට හැකියාව පවතී. (Gingerich and

Vogler, 2021, p. 393)

ලොව වසංගත ඉතිහාසය මඟින් එක් දෙයක් නිසැකවම උගන්වා ඇත. එනම් ඒවා අනිවාර්යයෙන්ම විශෑකී යන බව හා එසේ වුවත් ඒවායේ සමාජ සහ දේශපාලන බලපෑම පරම්පරා ගණනාවකට දැනෙනු ඇති බවය. පසුගිය සහශ්‍රයේ ඇතිවූ දරුණුතම ගෝලීය අධි වසංගතය වූ ‘කළු මරණය’ (Black Death) අධ්‍යයනය කළ ජීන්ජරිච් සහ වොග්ලර් (2021), යුරෝපයේ සමාජ-දේශපාලන තත්වයට එමඟින් ඇති කළ බලපෑම පිළිබඳව අදහස් දක්වා ඇත. ජීව අවියක් වශයෙන් නිෂ්පාදනය කළහොත් මිස, වසංගතයක් යනු මානව තේරීමෙන් තොරව සිදුවන දෙයකි; නමුත් ඊට දක්වන ප්‍රතිචාරය අනිවාර්යයෙන්ම මානව තේරීමෙහි ප්‍රතිඵලයක් වේ. මෙම කෘතියෙහි හැඳින්වීම තුළ දක්වා ඇති පරිදි සෞඛ්‍ය අර්බුදය කළමනාකරණය කිරීමට යැයි කියමින් ලොව බොහෝ ආණ්ඩු විසින් ගැටළුවට සමානුපාතික නොවන ආකාරයේ ව්‍යතිරේඛ තත්වයන් සහ දැඩි රෙගුලාසි හඳුන්වා දී ඇත (Cheibub

et al, 2020). වසංගතය කළමණාකරණය කිරීමට මුඛ වෙමින් පාලකයින් සිය බලය තවදුරටත් වර්ධනය කරගැනීම තුළින් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයට අත්‍යවශ්‍ය වන්නා වූ සංවරණ හා කුලන ක්‍රම හැඳුලුවට ලක්ව තිබේ. වසංගත ආණ්ඩුකරණ මාදිලියෙහි - එනම් වසංගතය කළමණාකරණයෙහි ලා හඳුන්වා දී ඇති ක්‍රියාවලීන්, තාක්ෂණයන් සහ තර්කනයන් තුළ - ඇති ප්‍රජාපීඩක භාවය පැහැදිලි වුවත්, ඒවා විද්දරා ගැනීමට මෙන්ම සමහර අවස්ථා වල වර්ණනා කිරීමටද පුරවැසියන් යොමුවන්නේ වෛරසය පිළිබඳ ඇති බිය නිසාය. Freedom House ආයතනයේ සභාපති මයිකල් ඒබ්‍රමොවිච්ස්ට් අනුව “සෞඛ්‍ය අර්බුදයක් ලෙස ආරම්භ වූ ගැටළුව අද වනවිට ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී අර්බුදයක් බවට පත්ව තිබේ.” (*Democracy under Lockdown*, 2020)

මෙම පරිච්ඡේදය තුළ මාගේ මූලික අරමුණ වන්නේ ලංකාවේ කොවිඩ් ආණ්ඩුකරණ මාදිලිය රටේ බලය දරන්නන්ගේ බල අභිලාෂයන් නිරූපණය කරන්නේ කෙසේදැයි යන්න අධ්‍යයනය කිරීමයි. මෙහි ද්විතීයික අරමුණු දෙකක් තිබේ: 1) ආණ්ඩුවේ වසංගත ප්‍රතිචාරය සහ එහි ක්‍රියාවලිය පිළිබඳ කෙටි විස්තරකථනයක් කිරීම හා 2) එම ප්‍රතිචාරයෙහි ප්‍රධාන දේශපාලන ප්‍රතිවිපාක හඳුනාගැනීම. මෙම විශ්ලේෂණය මූලිකවම පදනම්ව ඇත්තේ ගුණාත්මක සම්මුඛ සාකච්ඡා සහ ද්විතීයික දත්ත මතය. වසංගත ප්‍රතිචාරය තුළ ආණ්ඩුකරණ තර්කනය තේරුම් ගැනීම සඳහා ඉහළ පරිපාලන සහ මිලිටරි නිලධාරීන් සමඟ සම්මුඛ සාකච්ඡා කිහිපයක්ද සිදුකරන ලදී. ඊට අමතරව මුද්‍රිත, විද්‍යුත් සහ සමාජ මාධ්‍ය වල පල වූ විවිධ ප්‍රවාහිති සහ මතවාදයන්ද යොදා ගැනුණි.

මෙම පරිච්ඡේදයේ සාකච්ඡාව ආරම්භ වනුයේ වසංගතයේ මුල් කාලය තුළ එම ආණ්ඩුකරණය පිළිබඳ මහජන මතය විමසා බැලීමෙනි. එහිදී Social Indicator ආයතනය මඟින් සිදුකරන ලද ‘Socio-Economic Index in the Face of COVID-19’ සමීක්ෂණයේ දත්ත භාවිතා කරන ලදී. ඉන් අනතුරුව ආණ්ඩුවේ වසංගත ප්‍රතිචාරය ප්‍රධාන තේමා 4 ක් යටතේ විග්‍රහ කර ඇත: 1) වසංගත ප්‍රතිචාරයෙහි මිලිටරිකරණය 2) වසංගත ප්‍රතිචාරය තුළ කැටිව තිබූ ප්‍රතිවිරුද්ධතා සහ අසංවේදීභාවයන් 3) වසංගත ප්‍රතිචාරය තුළ ධුරාවලීන් ප්‍රතිනිෂ්පාදනය වීම සහ 4) වසංගත ප්‍රතිචාරයෙහි දේශපාලනය. ලංකාවේ වසංගත ප්‍රතිචාරය පිළිබඳ පරිපූර්ණ විග්‍රහයක් සිදුකිරීම මගේ අරමුණ නොවුණත්, එම සන්දර්භය තුළ විද්‍යාමාන වන වඩා පුළුල් රටාවන් සහ රටේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දිවියට ඒවායින් එල්ල කෙරෙන බලපෑම හඳුනාගැනීමට මෙමඟින් අපේක්ෂා කරමි.

වසංගත ප්‍රතිචාරය පිළිබඳ මුල් සමය තුළ මහජන ආකල්ප

ඉහත සඳහන් කළ සමීක්ෂණ දත්ත වලට අනුව වසංගතයේ පළමු සහ දෙවන රැළි ආණ්ඩුව විසින් කළමණාකරණය කළ ආකාරය පිළිබඳව ජනතාව තුළ පොදුවේ ගත්කළ පැවතියේ ප්‍රසාදයකි. වර්ෂ 2020 පෙබරවාරි වනතෙක් කාලය තුළ මේ සම්බන්ධ සැහීමට පත්වූ පිරිස නියැදියෙන් 67% ක් විය (කරුණාකර ඇමුණුම් අංක 3 හි වගු අංක 41 බලන්න). වෛරසය පැතිර යෑමේ සාපේක්ෂව වැඩි අවදානමක් සහිත නගර සභා බල ප්‍රදේශ වල වාසය කරන ප්‍රතිචාරකයින් අතර පමණක් සෑම 10 දෙනෙකුගෙන් 4 දෙනෙකුම මේ සම්බන්ධව සිය නොසැහීම ප්‍රකාශ කළහ. වසංගතයේ මෙම අවස්ථාව වනවිට ශ්‍රී ලංකාව ඇත්තෙන්ම දියුණු රටවලට සාපේක්ෂව වුවද ඉතා සාධනීය මට්ටමක සිටි බවත්, දියුණු රටවල දෛනික මරණ ප්‍රමාණය 2000 ක් වැනි අගයක් ගෙන තිබූ මෙම අවස්ථාවේ ලංකාවේ එම ප්‍රමාණය 2021 ජනවාරි 31 වන විටත් තිබුණේ 316 සීමාවේ බව හා ආසාදනයන් සංඛ්‍යාව 6682 ක් වූ බවත් සිහිතබා ගත යුතුය (*Sri Lanka Coronavirus – Worldometer*; 2021). රජය කෙරෙහි මෙම මුල්කාලීන පැහැදීම ගෝලීය ප්‍රවණතාවයකි. රටවල් 14 ක සංඛ්‍යා දත්ත විශ්ලේෂණය කරමින් වෙන් සහ කණ්ඩායම පෙන්වා දී ඇත්තේ සිය රජයෙහි වසංගත ප්‍රතිචාරය තක්සේරු කිරීමෙහිලා පුරවැසියන් මූලික කොට ගත්තේ ආසාදනයින් සංඛ්‍යාව සහ ජනගහණයට අනුපාතිකව මරණ සංඛ්‍යාව මිස, රජයේ ප්‍රතිපත්තිමය තීරණ නොවන බවයි (Chen et al, 2021).

විධායකයේ විවිධ ශාඛා මඟින් රඟ දක්වන භූමිකාව පිළිබඳව නියැදියේ බහුතරයක් ප්‍රසාදය පල කර තිබුණි. මෙම කරුණේදී ජනාධිපතිවරයාගේ භූමිකාව සම්බන්ධයෙන්ද ප්‍රසාදයක් තිබූ නමුත්, මහජන සෞඛ්‍ය නිලධාරී, ග්‍රාම නිලධාරී, පොලීසිය සහ හමුදාව වැනි අයගේ භූමිකාව හා සසඳන විට එම අගය තරමක පහත එකක් විය. රසවත් සෞයාගැනීමක් වන්නේ මන්ත්‍රීවරුන්ගේ භූමිකාව පිළිබඳව තමා සැහීමට පත්වන බව ප්‍රකාශ කර තිබුණේ නියැදියෙන් තුනෙන් එකක ප්‍රමාණයක් පමණක් වීමයි (කරුණාකර ඇමුණුම් අංක 3 හි වගු අංක 5-10 බලන්න). වසංගත ප්‍රතිචාරය තුළ මන්ත්‍රීවරුන්ට තිබූ අවම භූමිකාව මෙමඟින් පැහැදිලි වන අතර, පරිච්ඡේදයේ ඊළඟ කොටස් වලදී මිලිටරීකරණය සහ විශේෂඥ පාලනයට ජනාධිපතිවරයාගේ ඇති කැමැත්ත පිළිබඳ සාකච්ඡා කිරීමේදී මෙම කරුණ වැඩිදුරටත් විග්‍රහ කිරීමට බලාපොරොත්තු වෙමි.

කොවිඩ් ප්‍රතිචාරයේ මිලිටරිකරණය

ආඥාදායක පද්ධති වල පටන් ප්‍රජාතාන්ත්‍රික රාජ්‍යයන් දක්වා සියළු ආකාරයේ පාලන ක්‍රම වසංගතය කළමණාකරණය කරගැනීම සඳහා ආරක්ෂක අංශ වල සහය පැතිය. ජාතික මට්ටමින් ක්‍රියාත්මක වන ආඥා ධුරාවලියක පැවැත්ම සහ, කෙටි දැනුම් දීමකින් සේවය ලබාගත හැකි ශික්ෂිත මානව සම්පතක් තිබීම යන හේතු නිසා හදිසි තත්වයන් වලදී ආරක්ෂක අංශ මහඟු සම්පතක් වී ඇත. එම නිසාය බොහෝ රටවල් වසංගතය පාලනය කිරීම සඳහා එම අංශයන්හි සේවාව ලබාගත්තේ (Graham, 2020). ප්‍රවාහන පහසුකම් සැපයීම, රෝහල් සහ වෙනත් අවශ්‍ය ගොඩනැගිලි ඉදිකිරීම, පරිපාලන හා දේශසීමා නියාමනය කිරීම, නිරෝධායන නීති රෙගුලාසි බලාත්මක කිරීම, අවශ්‍ය සෞඛ්‍ය සේවා සහයෝගය ලබාදීම, එනන්තකරණය වැනි විවිධ ක්ෂේත්‍ර ඔස්සේ මෙම සහයෝගය ලබාදෙන ලදී. කෙසේ වුවත් වසංගතය පාලනය කිරීම සඳහා වන සිවිල් යාන්ත්‍රණයට සහය වීම වෙනුවට, සමහර රටවල වසංගත ප්‍රතිචාරය තනිකරම ආරක්ෂක අංශ වල පාලනයට නතු කර තිබේ. Shangri-la Dialogue හි ආසියා-පැසිෆික් කලාපයේ ජ්‍යෙෂ්ඨ පර්යේෂකයකු වන යුවාන් ග්‍රැහැම්ට අනුව:

අග්නිදිග ආසියාවේ මෑත කාලීනව දේශපාලනය තුළ මිලිටරි මැදිහත්වීම් සිදුවූ මියන්මාරය සහ ඉන්දුනීසියාව වැනි රටවල ආරක්ෂක අංශ වසංගතයට ප්‍රතිචාර දැක්වීම තුළ කැපී පෙනෙන ආකාරයේ උපදේශාත්මක සහ තීරණ ගැනීමේ භූමිකා රඟ දක්වති. හමුදාවේ බලපෑමට සැලකිය යුතු දුරකට නතුව සිටින තායිලන්තයේ ආණ්ඩුවද වසංගතයට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා පත්කර ගන්නා ලද මණ්ඩලයේ සිවිල් දායකත්වය අවම කොට ඇති බවට වාර්තා වී ඇත (Graham, 2020).

ව්‍යවස්ථානුකූල ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක් වන එක්සත් රාජධානිය විසින්ද කොවිඩ් වසංගතය පාලනය කිරීම සඳහා ආරක්ෂක අමාත්‍යාංශය හවුල් කරගෙන තිබේ. එහෙත් එම භූමිකාව සිවිල් පරිපාලනයට අවශ්‍ය සහයෝගය දීමට සීමා කර ඇත (Graham, 2020). එතරම් නිදහස් රටක් නොවන සිංගප්පූරුවේ වුවත් වසංගත ප්‍රතිචාරය තුළ ආරක්ෂක අංශ වලට මූලික භූමිකාවක් අනුයුක්ත කර නොමැති අතර, මුල් සමය තුළ සෑම කුටුම්භයක් සඳහාම මුඛ ආවරණ ඇසුරුම් කිරීම වැනි කාර්යයන් වල ඔවුහු නිරත වී ඇත (ඉහත එම).

නමුත් ලංකාවේ කොවිඩ් ප්‍රතිචාරය මිලිටරිකරණය වී ඇති තරම ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී රාජ්‍යයන් අතර අසමසම මට්ටමක තිබෙන බව සිතේ. සහය භූමිකාවක් නොව, ආණ්ඩුවේ කොවිඩ් ප්‍රතිචාරයේ ඉදිරි ගමන් මඟ නිර්ණය කිරීමේ මූලෝපායික තීරණ ගැනීමද සිදුකරන්නේ මෙරට ආරක්ෂක අංශ

විසිනි. හමුදා නිලධාරියෙක් ලෙස හා ඉන් අනතුරුව ආරක්ෂක ලේකම් ලෙස සේවය කර ඇති ජනාධිපතිවරයා වසංගත ප්‍රතිචාරය පිළිබඳ තනිව තීරණ ගැනීමක් දක්නට ලැබුණු අතර, එහිදී ආරක්ෂක අංශ වල නිලධාරීන් ප්‍රධාන තනතුරු බොහෝ ප්‍රමාණයකට පත් කරනු ලැබීණි. කොවිඩ්-19 වැළැක්වීමේ ජාතික මෙහෙයුම් මධ්‍යස්ථානයක් ස්ථාපනය කරන ලදුව, එහි සේවය කිරීම සඳහා සෞඛ්‍ය හෝ පරිපාලන ක්ෂේත්‍රයේ නිලධාරීන් අනුයුක්ත කරනු වෙනුවට, යුධ හමුදාපති ගවේන්ද්‍ර සිල්වා පත්කරන ලදී. ඒ අනුව පෙනී යන්නේ ජනාධිපතිවරයාගේ මනස තුළ කොවිඩ්-19 ට එරෙහි සටන සෞඛ්‍ය අර්බුදයකට වඩා ආරක්ෂක අර්බුදයක් ලෙසත්, එම නිසා එහිදී සෞඛ්‍ය අංශ ඇත්තෙන්ම ආරක්ෂක අංශ වලට සහයෝගය දැක්විය යුතු බවටත් වැටහීමක් ඇති බවයි. ජනාධිපතිවරයා සියළු ගැටළු වලට පිළිතුරක් ලෙස ආරක්ෂක අංශ වල මැදිහත්වීම සලකන පසුබිමක් තුළ මෙහි පුද්ගලයකුත් නැත. නිදසුනක් ලෙස වසංගතය සම්බන්ධ පරිපාලන ව්‍යුහය තුළ ප්‍රධාන තනතුරු කිහිපයකටම වත්මන් සහ විශ්‍රාමලත් ආරක්ෂක අංශ නිලධාරීන් පත්කිරීම දැක්විය හැකිය. එහිදී සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් ධුරය, ආපදා කළමනාකරණ මධ්‍යස්ථානයේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ධුරය සහ ශ්‍රී ලංකා රේගුවේ අධ්‍යක්ෂ ජනරාල් ධුරය යන ඒවා කැපී පෙනේ (Perera, 2020). එමෙන්ම කොවිඩ්-19 සහන අරමුදල භාරව සිටින්නේත්, වසංගතයෙහි ආර්ථික බලපෑම අවම කිරීම සඳහා පත්කරන ලද ජනාධිපති කාර්ය සාධක බලකායේ සෑම තනතුරු පහෙන් එකක්ම හොබවන්නේත් ආරක්ෂක අංශ නිලධාරීන් බව සිහිතබා ගත යුතුය (*Militarisation of COVID response, the looming refugee crisis, and Nepal’s PM under pressure*, 2020).

වසංගතයක් වැනි හදිසි තත්වයකට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේදී අනිවාර්යයෙන්ම ඉක්මන් තීරණ ගැනීමට හැකියාව සහ ඒ සඳහා අවශ්‍ය වන සම්පත් හා ධාරිතාවන් ඇති බව තහවුරු කරගත යුතුය. ඒ පිළිබඳ විවාදයක් නැත. නමුත් ලංකාවේ සෞඛ්‍ය යාන්ත්‍රණයෙහි ඉතිහාසය සැලකූ කළ ඊට එම හැකියාව පවතින බව හොඳින් පෙනී යයි. නිදසුනක් ලෙස “2016 දී ලංකාව මැලේරියාවෙන් තොර කලාපයක් බව ප්‍රකාශයට පත්කරන ලදී. එහිදී රෝග නිවාරණ ප්‍රජා සෞඛ්‍ය පද්ධතියේ ශක්තිය ඉතා වැදගත් වුණි.” (Srinivasan, 2020a) එහෙත් එවන් වූ සෞඛ්‍ය සේවයේ ධාරිතාව වර්ධනය කිරීම වෙනුවට ඊට සමගාමීව යන්නා වූ මිලිටරි පද්ධතියක් නිර්මාණය කිරීම ප්‍රභේලිකාවකි.

වැඩිවන ආසාදිතයින් සංඛ්‍යාවට අනුකූල වන පරිදි අවශ්‍ය භෞතික යටිතල පහසුකම් තැනීමෙහිලා ආරක්ෂක අංශ වල ඉංජිනේරු සේවාවන් විසින් ඉටුකළ සේවය විශිෂ්ඨ බව පිළිගත යුතුය. පෞද්ගලික අංශයද එම ප්‍රයත්නය හා අත්වැල් බැඳගත් බව අපි දනිමු. නිදසුනක් ලෙස රටේ ප්‍රධාන පෙළේ ඇඟළුම් නිෂ්පාදන ආයතනයක් හමුදාව සමඟ එක්ව ඇදත් 1200

ක් සහිත දියුණු මට්ටමේ රෝහලක් තැනීම සඳහා සිය කර්මාන්ත ශාලාවක් පරිත්‍යාග කිරීම දැක්විය හැකිය (*Sri Lanka Army constructs 1200-bed hospital in Seeduwa for COVID-19 patients*, 2021). එසේ වුවත් වසංගතයට ප්‍රතිචාර දැක්වීම සඳහා පවතින සිවිල් යාන්ත්‍රණයට සහය වනු වෙනුවට, නිරෝධායන නීති බලාත්මක කිරීම වැනි කරුණු වලට සම්බන්ධ වීම මඟින් මිලිටරිය සෘජුව සිවිල් කටයුතු සම්බන්ධයෙන් තීරණ ගන්නා තැනකට පත්කොට ඇත. මෙවැනි ප්‍රවණතා සම්බන්ධව අදහස් දක්වමින් යුවාන් ග්‍රැහැම් පහත කරුණු කියා සිටී:

දක්ෂතා අතින් ගත්කළ යම් පොදු සාධක තිබිය හැකි වුවත්, විශේෂීකරණය වූ මිලිටරි කුසලතා කට්ටලය තුළ සිවිල් හදිසි තත්වයන්ට මුහුණ දියහැකි අන්දමේ හැකියාවන් ස්වභාවිකව අඩංගු වන්නේ නැත. එමෙන්ම කොවිඩ්-19 වසංගතය වැනි බැරෑරුම් තත්වයක් තුළ රෝගය ආසාදනය වී සේනාංක වල මානව ශක්තිය පහත යෑම සම්බන්ධයෙන්ද ආරක්ෂක අංශ වලට ගැටළු තිබීමේ ඉඩක් පවතී. (Graham, 2020)

වසංගතය පාලනය කිරීමෙහි ලා නිරෝධායනය වැදගත් හා අත්‍යාවශ්‍ය භූමිකාවක් ඉටු කරයි. ඒ සඳහා අවශ්‍ය වන්නා වූ මානව සහ භෞතික සම්පත් ඔවුන් සතුව පවතින බැවින්ද, නිරෝධායනයට අදාළ නීති රෙගුලාසි තදින් බලාත්මක කිරීමේ අවශ්‍යතාවය නිසාද එම ක්‍රියාවලිය මිලිටරියට පැවරුණු බව තර්ක කළ හැකිය. කොවිඩ්-19 ප්‍රතිචාරය තුළ සිය භූමිකාව විස්තර කරමින් ජෝෂ්ප් හමුදා නිලධාරියකු පැවසුවේ ශ්‍රී ලංකා හමුදාව යටතේ නිරෝධායන මධ්‍යස්ථාන 54 ක්, ඒවා තුළ ඇදත් 10,430 ක් සහ, කොවිඩ් රෝගීන්ගේ ආශ්‍රිතයන් සඳහා අන්තර් මධ්‍යස්ථාන 92 ක් සහ ඒවා තුළ ඇදත් 22,240 ක් පවත්වාගෙන යන බවය.¹ මෙම මධ්‍යස්ථාන තුළ කටයුතු බාධාවකින් තොරව කරගෙන යෑමටත්, ඒවා පවත්වාගෙන යාමට අවශ්‍ය මානව සම්පත බාධාවකින් තොරව ලබාගැනීමටත් මිලිටරි ආකාරයේ කළමනාකරණ රටාව ඉතා ප්‍රයෝජනවත් බව ඔහු පැවසීය.

ක්‍රස්තවැදී ප්‍රහාරයක්, පාරිසරික විපතක් හෝ සෞඛ්‍ය අර්බුදයක් වැනි අවස්ථා වලට ප්‍රතිචාර දැක්වීමේදී පුරවැසි අයිතීන් සහ නිදහස යම්තාක් දුරකට කප්පාදු කිරීමට සිදුවන බව සැබෑවකි. නමුත් සිවිල් කටයුතු සම්බන්ධව කිසිදු පුහුණුවක් නොලැබූ ආරක්ෂක අංශ ඒ සඳහා යෙදවීම මඟින් මානව හිමිකම් දරුණු ලෙස උල්ලංඝනය වීමේ හැකියාවක් පවතී. මෙම කෘතියේම වෙනත් පරිච්ඡේදයක දැක්වෙන නිදහස් වෙළඳ කලාප ශ්‍රමිකයන් පිළිබඳ පහත උදාහරණය මඟින් මේ බව වඩාත් හොඳින් පැහැදිලි වේ:

1 නිරෝධායන මධ්‍යස්ථානයක් භාරව සිටින ජෝෂ්ප් හමුදා නිලධාරියකු සමඟ සාකච්ඡාවල 2021 ජූලි 17.

තමුන්ගේ කළමනා එකතු කරගැනීම සඳහා ඔවුන්ට ලබාදුන්නේ මිනිත්තු 5-10 වගේ කාලයක්. ඉන්පසුව සෙනඟ තෙරපෙමින් තිබූ බස් රථ වලට ඔවුන් පටවාගෙන නිරෝධායන මධ්‍යස්ථාන වලට රැගෙන ගියා. ඒවායේත් තත්වය ඉතා ප්‍රශ්නකාරීයි. තමුන්ව ගෙන යන්නේ කොහේටද කියා ඔවුන්ට කීවේ නෑ වගේම, PCR පරීක්ෂණ සිදුකළේත් නෑ. මුඛ ආවරණද දී නොතිබුණු නිසා මෙතැනින් කොවිඩ් ආසාදනය වූ අය සිටියා වෙන්න පුළුවන්. (Fonseka and Dissanayake, 2021, p. 23)

වසංගතය පාලනය කිරීමට යැයි කියමින් බුද්ධි අංශ භාවිතා කොට ජනතාවගේ පෞද්ගලික තොරතුරු එකතු කිරීමේ ප්‍රවණතාවක්ද තිබේ. පෞද්ගලික අංශයේ දුරකථන පහසුකම් සපයන ආයතන පවා සිය සේවාලාභීන්ගේ තොරතුරු මෙසේ ආරක්ෂක අංශ වල ඉල්ලීම මත ලබාදී තිබුණි (*Intelligence units to trace contacts of COVID – 19 patients*, 2020). පෙරේරා (2020) පෙන්වා දෙන්නේ එකී තොරතුරු කොතරම් කාලයක් බුද්ධි අංශ සතුව පවතින්නේද යන වග, ඒවා ආශ්‍රිතයන් හඳුනාගැනීම සඳහා භාවිතා කරන්නේද නැතිද යන වග මෙන්ම, රජයේ කුමන ආයතන මගින් එම තොරතුරු පරිහරණය කරන්නේද යන වග නොපැහැදිලි වීම තුළින් මෙම තොරතුරු එකතු කිරීමේ මෙහෙයුම් වල ඇති විනිවිද භාවයේ මඳකම පෙන්නුම් කෙරෙන බවයි. “ගඩොලින් ගඩොල, සෞඛ්‍ය අර්බුදයට ප්‍රතිචාර දක්වන රජයන් සහ පෞද්ගලික ආයතන අනාගත නිරීක්ෂණ රාජ්‍යය සඳහා පදනම තනමින් සිටී.” (Shahbaz and Funk, 2020)

ලංකාව තුළ මිලිටරිකරණය ඇරඹෙන්නේ වසංගතයට බොහෝ පෙර සිටය. වසංගතය මගින් සිදුකර ඇත්තේ එම තත්වය සාමාන්‍යකරණය කිරීම පමණක් නොව, අවශ්‍යතාවයක් බවට පත්කිරීමයි. නිදසුනක් ලෙස, කොළඹ දිස්ත්‍රික්කයේ පාසල් ගුරුවරියක් එන්නත්කරණ මධ්‍යස්ථානයක් තුළ තමා ලද අන්දැකීම පිළිබඳව ප්‍රසාදයෙන් කතා කරමින් පැවසූයේ එම මධ්‍යස්ථානය කාර්යක්ෂමව හා අනවශ්‍ය පරිපාලන ක්‍රියාවලි වලින් තොරව පවත්වාගෙන යාමට හේතුව ආරක්ෂක අංශ විසින් එය භාරව සිටීම බවයි². මෙම අදහසෙන් පෙනී යන්නේ පරිපාලනයට වඩා මිලිටරිය කෙරෙහි මහජන ප්‍රසාදය වර්ධනය වෙමින් පවතින බවය. තමුන් ඉතා විශිෂ්ඨ අන්දමේ සේවාවක් ලබාදුන්නත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදයක් තුළ සිවිල් කටයුතු සඳහා මිලිටරිය හවුල් කරගැනීමට එය හේතුවක් නොවිය යුතු බව අප සිහිතබා ගත යුතුය.

2 පාසල් ගුරුවරියක් සමඟ සාකච්ඡාවල 2021 ජූලි 11.

වසංගත ප්‍රතිචාරයේ ප්‍රතිවිරුද්ධතා සහ අසංවේදීත්වයන්

ජනාධිපති ගෝඨාභය රාජපක්ෂගේ ප්‍රතිරූපය ප්‍රධාන වශයෙන්ම ගොඩනැගුණේ විනයගරුක භාවය හා පොරොන්දු ඉටු කිරීම යන ගුණාංග මත පදනම්වය. ශක්තිමත් පෞරුෂයක් ඇති බවට දෙන හැඟීම සහ සාම්ප්‍රදායික දේශපාලනයෙන් දිගින් දිගටම දුරස්ථ සිටීම යන කරුණු නිසා මෙතෙක් සිටි දේශපාලනඥයින්ට වඩා ඔහු වෙනස් බව ඡන්දදායකයෝද සිතූහ. වසංගත ප්‍රතිචාරය තුළ ආරක්ෂක අංශ වලට මුල්තැනක් දීමට ගත් තීරණය නිසා ඇත්තෙන්ම මෙම ප්‍රතිරූපය වර්ධනය වූ බව පැවසිය හැකිය. එහෙත් වසංගතය හේතුවෙන් කරළියට ආ ආණ්ඩුකරණය පිළිබඳ යම් යම් යථාර්ථයන් නිසා මෙම අපේක්ෂාවන් පදනම් විරහිත බව බොහෝ දෙනාට වැටහී ගොස් හමාරය. ජනාධිපති ගෝඨාභය රාජපක්ෂගේ වසංගත ප්‍රතිචාරය තුළ බොහෝ ප්‍රතිවිරුද්ධතා පවතින්නාක් මෙන්ම, අදාළ රෙගුලාසි බලාත්මක කිරීමේදී විවිධ කණ්ඩායම් වල තත්වය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රකට කරන ලද අසංවේදීත්වය ඊට නොමැකිය හැකි කැළලක් එකතු කොට ඇත. ඊළඟ කොටස් වලදී මා බලාපොරොත්තු වන්නේ මුඛ ආවරණ පැළඳීම, සමාජ දුරස්ථභාවය පවත්වා ගැනීම, හුදෙකලා කිරීම්, රට වසාදැමීම් සහ නිරෝධායන නීති යන කරුණු වලට අදාළව මෙම විශේෂීකරණය වූ සැලකීම් කෙසේ දිග හැරුණේද යන්න අධ්‍යයනය කිරීමටය.

මුඛ ආවරණ පැළඳීම සහ සමාජ දුරස්ථභාවය පවත්වා ගැනීම

සෞඛ්‍ය අමාත්‍යාංශය මඟින් නිකුත් කළ මාර්ගෝපදේශ වල සඳහන් වූ අන්දමට පහත ක්‍රියාමාර්ග පිළිපැදීම මඟින් වෛරසයේ පැතිරීම පාලනය කරගත හැකිය: නිවසින් බැහැරට යනවිට මුඛ ආවරණයක් පැළඳීම, නිතර දෑත් සේදීම, කසින හෝ කිච්චුම් යවන විට ටිෂූ කඩදාසියක් භාවිතා කිරීම සහ එය නියමාකාරයෙන් ඉවත දැමීම, අතට අත දීමෙන් හා/හෝ වැළඳ ගැනීමෙන් වැළකීම, සෞභෞග ගැවසෙන ස්ථානවලට නොයෑම සහ පොදු ස්ථාන වලදී අනෙක් අය සමඟ අවම මීටරයකවත් පරතරයක් පවත්වා ගැනීම. මීට අමතරව සමාජ ක්‍රියාකාරකම්, එනම් ආගමික උත්සව, මංගල උත්සව, ප්‍රිය සම්භාෂණ සහ ක්‍රීඩා කටයුතු වැනි ඒවා සීමා කිරීමට හා පසුව තහනම් කිරීමට රෙගුලාසිද හඳුන්වා දෙන ලදී. එසේම කලක් යනවිට ආණ්ඩුව මඟින් නිකුත් කරන ලද ගැසට් නිවේදන හරහා පොදු ස්ථාන වල මුඛ ආවරණ පැළඳීමත්, සමාජ දුරස්ථභාවය පවත්වා ගැනීමත් අනිවාර්ය කෙරුණි (*Health guidelines made compulsory, 2020*). මෙම රෙගුලාසි උල්ලංඝනය කරන්නන්ට මාස හයක සිර දඬුවමක් සහ රුපියල් 10,000 ක දඩයක් නියම විය (*Sri Lanka makes masks mandatory under new quarantine laws;*

to impose fine if rule violated, 2020). එම ගැසට් නිවේදනය මඟින් සුපිරි වෙළඳසැල්, කඩ සාප්පු, පොදු ප්‍රවාහනය සහ වෙනත් එවැනි පිරිස එක්රැස් වන ස්ථාන වලට නියම කළේ සිය සේවා පරිභෝජනය කරන්නන්ගේ විස්තර ලේඛනයක් පවත්වා ගන්නා ලෙසයි. ඊට අමතරව වරකට යම් දෙන ලද ස්ථානයක ගැවසිය හැකි පිරිස සම්බන්ධයෙන් උපරිම සීමා පැනවූනු අතර, අදාළ ස්ථානයට පිවිසෙන්නන්ගේ ශරීර උෂ්ණත්වය මැන බැලීමේ ක්‍රම ස්ථාපනය කරන ලෙසද නියෝග කෙරුණි. එහෙත් නිතර වාර්තා කෙරුණු අන්දමට මෙම රෙගුලාසි බලාත්මක කිරීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ දූෂණය, දෝෂ සහගත කළමණාකරණය සහ වාර්ගිකත්වය, ආගම, ආර්ථික තත්වය වැනි කරුණු මත පදනම් වූ වෙනස් කොට සැලකීම නොමදව දක්නට තිබුණි. එසේම නිරෝධායන රෙගුලාසි බලාත්මක කිරීමේ අධිකාරය ආරක්ෂක අංශ වලට ලබාදීම නිසා සමාජයේ ඉතාම ආන්තිකරණය වූ කොටස් තවදුරටත් මර්දනය කරන්නට යෙදුණි.

නිදසුනක් ලෙස පොලිස් මාධ්‍ය ප්‍රකාශකවරයා 2021 මැයි 7 පැවති මාධ්‍ය හමුවකදී ප්‍රකාශ කළේ නිරෝධායන නීති උල්ලංඝනය කිරීම සම්බන්ධයෙන් 5000 ට අධික පිරිසක් අත්අඩංගුවට ගෙන ඇති බවත්, මුඛ ආවරණ පැළඳීම පමණක් නොව ඒවා නියමිත සෞඛ්‍ය නිර්දේශ වලට අනුකූලව නොපළඳින්නේ නම් ඊට අදාළ නීතිද බලාත්මක කිරීමට සිදුවන බවත්ය (*Police arrest 238 for not masking*, 2021). කෙසේ වුවත් ක්‍රියාත්මකකරණයේදී පැහැදිලි වූයේ මෙයාකාර දැඩි නීති භාවිතා වූයේ දුගී සහ සුළුතර කණ්ඩායම් අරබයා පමණක් බවත්, අනෙකුත් අය සඳහා ලිහිල් ආකාරයෙන් ඒවා ක්‍රියාත්මක කළ බවත්ය. ශ්‍රී ලංකා පොලිසිය විසින් මුඛ ආවරණ නොපළඳින්නන් ඔසවාගෙන යන අයුරු ජාත්‍යන්තර ප්‍රවෘත්ති නාලිකාවක් විසින් පවා වාර්තා කර තිබුණි (*Mask Police 'lift' people in Sri Lanka*, 2021). ප්‍රවෘත්ති වාර්තාකරණයට වඩා ප්‍රේක්ෂක සංඛ්‍යාව වැඩිකර ගැනීමට තනතුරු මාධ්‍ය අංශයද මෙවැනි අවස්ථා රස කරමින් වාර්තා කරන ලද අතර, එහිදී සමාජගත කෙරුණේ දුගී සහ වෙනත් ආකාර වලින් ආන්තිකරණය වූ කණ්ඩායම් නීති කඩන්නන් සහ අපරාධකරුවන් බවයි. එහෙත් එම ක්‍රියාම සිදුකළ ධනවතුන් සහ බලවතුන් සම්බන්ධයෙන් එවැනි ආඛ්‍යානයක් නොවීය. නිදසුනක් ලෙස උත්සවයකට මුඛ ආවරණ පැළඳීමෙන් තොරව සහභාගී වීම සම්බන්ධව මහත් විවේචන එල්ලව තිබියදී වුවද ආචාර්ය සරත් වීරසේකර ඒ පිළිබඳව සමාව අයැදියේ නැත (*Min. of Public Security goes 'without' facemask during official function*, 2021).

වෛරසයේ පැතිරීම පාලනය කිරීම සඳහා හඳුන්වා දුන් තවත් භාවිතයක් වූයේ සමාජ දුරස්ථභාවය පවත්වා ගැනීමයි. එහෙත් එයද ක්‍රියාත්මක වූයේ විශේෂීකරණය වූ අන්දමිනි. නිදසුනක් ලෙස පොදු

ප්‍රවාහනය භාවිතා කිරීමේදී සියළු මගීන් අතර මීටරයක පරතරයක් පවත්වන ලෙසත්, ආසන ධාරිතාවෙන් 50% ක් නොඉක්මවන ලෙස මගීන් ප්‍රවාහනය කරන ලෙසත් උපදෙස් ලැබුණි. ටැක්සි රථ , මෝටර් රථ සහ ත්‍රී රෝද රථ සඳහා ලැබුණු උපදෙස වූයේ උපරිම මගීන් දෙදෙනෙකු ප්‍රවාහනය කරන ලෙසයි (*COVID-19 BEST PRACTICE RESPONSE: PASSENGER TRANSPORT GUIDANCE IN SRI LANKA, 2020*&. නමුත් යථා තත්වය සැලකූ විට මෙම උපදෙස් ප්‍රායෝගික නැත. මේ සම්බන්ධව සිය උදහස ප්‍රකාශ කරමින් පෞද්ගලික බස් රථ හිමියකු පහත අදහස් දැක්වීය:

මෙහෙම මෝඩ උපදෙස් කාටවත් බැහැ ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියාත්මක කරන්න. කොවිඩ් පටන් ගන්න පෙරත් අපි අමාරුවෙන් ගැටගහ ගත්තේ. වාහනෙන් බාගයක් පුරවන්න අපි වාහනේ පාරට දාලා වැඩක් නෑ. එක්කෙනෙක් බහිනකල් ඉන්න පුළුවන්ද තව කෙනෙක් නග්ග ගන්න? පෞද්ගලික බස් එහෙම දුවන්න බෑ. බස් එකේ වියදමවත් හොයාගන්න බෑ මෙහෙම දිව්වොත්. ඊට වඩා හොඳයි බස් ටික ගෙදර තියත් ඉන්නවා!³

මෙහි ඇති අප්‍රායෝගිකත්වය වටහාගත් ආණ්ඩුව ඉන්පසු කළේ එම උපදෙස් වෙනස් නොකොට, ක්‍රියාත්මකකරණය පමණක් ලිහිල් කිරීමයි. වසංගතයේ උපරිම අවස්ථාවේදී වුවත් පොදු ප්‍රවාහනය තුළ සමාජ දුරස්ථභාවය පවත්වා ගැනීම කළ නොහැකි වූයේ එය අභව්‍ය නිසාය. මෙම තත්වය නිසා රැකියා ස්ථාන තුළ හා අධ්‍යාපන ආයතන වල සමාජ දුරස්ථභාවය පවත්වා ගැනීමෙහි තේරුමක් නොමැති විය. මන්ද, සෙනඟ පිරුණු රථයක ගමන් කළ අයකුට රැකියා ස්ථානය තුළ දුරස්ථභාවය පිළිබඳ ගැටළුව අදාළ නොවන හෙයිනි. මින් කියන්නට උත්සහ ගන්නේ මෙම සියළු ගැටළු පිළිබඳව කල්පනා කොට රජය විසින් පරිපූර්ණ ප්‍රතිපත්තිය විසඳුම් සැපයිය යුතුව තිබුණු බව නොවේග මෙයින් මතු කරන්නට උත්සහ ගන්නේ කොවිඩ් රෙගුලාසි හඳුන්වා දීමේ ක්‍රියාවලිය තුළ තිබූ හදිසි සහ පිළිවෙලක් නොමැති ස්වභාවයයි.

මෙම රෙගුලාසි ක්‍රියාත්මකකරණය තුළද රසවත් ක්‍රමෝපායන් දක්නට ලැබුණි. හඳුන්වා දෙන ලද යම් රෙගුලාසියක ප්‍රායෝගිකත්වය පිළිබඳ ගැටළු පවතී නම් එය ක්‍රියාත්මකකරණය ආණ්ඩුව විසින් ලිහිල් කරන නමුත්, ආණ්ඩුවට හිතැති මාධ්‍ය භාවිතා කොට එය බලාත්මක වන බවට හැඟීමක් සමාජගත කරයි. නිදසුනක් ලෙස නිරෝධායන රෙගුලාසි කඩ කරන පෞද්ගලික බස් රථ පොලීසිය සහ ආරක්ෂක අංශ විසින් වටලන ආකාරය මාධ්‍ය විසින් එක් පසෙකින් වාර්තා කරද්දී, අනෙක් පසින්

3 මාතර බස් හිමියකු සමඟ සාකච්ඡාවල 2020 නොවැම්බර් 10.

සමස්ත පොදු ප්‍රවාහන පද්ධතියම ඇත්තෙන්ම මෙම රෙගුලාසි ලිහිල්ව ක්‍රියාත්මක කරන තත්වයක් පැවතුණි. එම නිසා රජයේ කොවිඩ් රෙගුලාසි ප්‍රායෝගිකව ක්‍රියාත්මක වුවාට වඩා, මාධ්‍ය වල සහය ඇතිව දෘෂ්ඨිවාදීමය තලයක ක්‍රියාත්මක වූ බව පැවසිය හැකිය.

ප්‍රවාහන ක්ෂේත්‍රයේ නියැලෙන්නන්ගේ ආර්ථික බර අඩු කරන බවටද රජය පොරොන්දුවක් දුනි. ඒ අනුව 2020 පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණයට හරියටම පෙරාතුව සියළු රියදුරන් සහ කොන්දොස්තරවරුන් සඳහා රුපියල් 5000 බැගින් ලබාදීමට කටයුතු කරන ලදී (*Rs. 5,000 allowance for private bus drivers & conductors, 2020*). මහ බැංකුව විසින්ද ණය දෙන ආයතන වෙත උපදෙස් නිකුත් කරමින් කියා සිටියේ බස් හිමියන්ට සිය ණය පියවීම සඳහා සහන කාලයක් ලබාදෙන ලෙසයි. එහෙත් එම උපදෙස සියළුම අවස්ථා වල එකම ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක වුවාද යන්න සැක සහිතය. ඉහත සඳහන් බස් රථ හිමියාට අනුවද මෙම සහනය ලැබී තිබුණේ සමහරුන්ට පමණි. එහෙත් ඔවුන්ටද ලද සහන කාලය සඳහා ගෙවීමට අමතර මුදලක් අදාළ ආයතන විසින් එකතු කර තිබූ බව ඔහු පැවසීය. රජයෙන් යම් යම් සහනයන් සහ දීමනා ලැබුණත්, ප්‍රවාහන ක්ෂේත්‍රයේ කටයුතු දිගටම පවත්වාගෙන යෑම සඳහා ඒවා කිසිසේත් ප්‍රමාණවත් නොවූ බව පැහැදිලිය. අදාළ රෙගුලාසි ලිහිල්ව බලාත්මක කිරීමට කොවිඩ් කාර්ය සාධක බලකාය ගත් තීරණය පිටුපස තිබුණේ මෙම යථාර්ථයයි.

එසේම සාමාන්‍ය පුරවැසියාට සංස්කෘතිකමය වශයෙන් වැදගත් අවමංගලය උත්සව, මංගල උත්සව සහ විවිධ ආගමික උත්සව වැනි දේ නිරෝධායන නීති නිසා නැවැත්වීමට සිදුවුවත්, එම නීති දේශපාලනඥයින් සහ ඔවුන්ගේ හිතවතුන්ට බලනොපෑ බව පෙනෙන්නට තිබුණි. වතු ශ්‍රමිකයින් දහස් ගණනකගේ සහභාගීත්වයෙන් තලවාකැලේ පවත්වන ලද ආරුමුගම් තොණ්ඩමන්ගේ අවමංගලය උත්සවය මීට කදිම නිදසුනකි (රූප සහටන් අංක 1 බලන්න). එසේම සිය බලය තවදුරටත් තහවුරු කරගැනීම සඳහා 2020 අගෝස්තුවේ පාර්ලිමේන්තු මැතිවරණය පවත්වන විටත් ජනාධිපතිවරයාට මෙම නිරෝධායන නීති බාධාවක් වූ බව නොපෙනුණි. ‘ගම සමඟ පිළිසඳරක්’ වැඩසටහන වෙනුවෙන් සිය ගණනක් ගම්වාසීන් සහ සිය ආරක්ෂක කාර්ය මණ්ඩලය එක තැනකට කැඳවන විටද ජනාධිපතිවරයා සිදුකළේ තමා විසින් හඳුන්වා දුන් නිරෝධායන රෙගුලාසි තමා විසින්ම උල්ලංඝනය කිරීමය (රූප සහටන් අංක 2 බලන්න).

රූපසටහන 1: ජනාධිපතිවරයා විසින් හල්දුම්මුල්ල ප්‍රදේශයේ ගම්මාන වෙත සංචාරය කිරීම (2020 සැප්තැම්බර් 25)
 මූලාශ්‍රය: මිනිසුන් ජීවත් කරවීම යුද්ධයකි..., 2020

රූපසටහන 2: ඒ. නොණ්ඩමන් ගේ අවමඟුල් පෙරහැර (2020 මැයි 29)
 මූලාශ්‍රය: නොණ්ඩමන් ගේ අවමඟුල් පෙරහැර නගරයට සේන්ද්‍ර වීමත් සමඟ නුවරඑළියට ඇදීරී නීතිය පැනවීම, 2020

පෙරද දැක්වූ පරිදි කොවිඩ් රෙගුලාසි ලිහිල් කෙරුණේ දේශපාලනඥයින්ට පමණක් නොව ඔවුන්ගේ නෑ හිතමිතුරන්ටත්ය. මෙම කණ්ඩායම විසින් තරු පහේ හෝටල් වල පවත්වනු ලැබූ මංගල උත්සව සහ උපන්දින සාද පිළිබඳවත්, ඒවාට කොවිඩ් යාන්ත්‍රණයේ ඉහළින්ම සිටින නිලධාරීන්ගේ ආශීර්වාදය තිබූ බවත් බොහෝ අවස්ථා ගණනකදී වාර්තා විය. එවැනි එක්තරා උදාහරණයක් නම් වර්ෂ 2021 ජූනි 30 වන දින පවත්වනු ලැබූ මංගලෝත්සවයකි. පොලිස් මාධ්‍ය ප්‍රකාශකට අනුව මෙම මංගලෝත්සවය පිළිබඳ ලද තොරතුරක් මත වැටලීමක් සිදුකොට අදාළ පිරිස නිරෝධායනයට යොමුකළ බව කියවුණද, පසුව වාර්තා වූයේ එහි සිටි අමුත්තන්ගෙන් 20 දෙනෙකු එකම නිවසේ නිරෝධායනයට යොමුකළ බවයි (*The wedding that violated quarantine regulations, 2021*). නිරෝධායන රෙගුලාසි ඉතා විශේෂීකරණය වූ අන්දමින් බලාත්මක වූ බව ඒ අනුව පැහැදිලි වේ.

සංවරණ සීමා, රට වසා දැමීම් සහ නිරෝධායනය

වෛරසයේ සීඝ්‍ර පැතිරීම පාලනය කිරීම සඳහා වරින් වර සංවරණ සීමා, රට වසා දැමීම් සහ ආසාදිතයින්ට නිරාවරණය වූවන් නිරෝධායනය කිරීම වැනි පියවර ගැනීමට ආණ්ඩුව ක්‍රියාකරන ලදී. වසංගතයේ මුල් අවධිය තුළ සංවරණ සීමා පනවන ලද්දේ පළාත් අතර සංවරණය, විශේෂයෙන්ම වෛරසයේ පැතිරීම සුවිශේෂයෙන් දැඩිව තිබූ බස්නාහිර පළාතට පිරිස් පැමිණීමෙන් සහ ඉන් පිටතට යාමෙන් වැළැක්වීම සඳහාය. මෙවැනි ක්‍රියාමාර්ග වල අවශ්‍යතාවය සහ ඒ පිටුපස තිබූ වෛද්‍ය විද්‍යාත්මක පදනම පිළිබඳ ගැටළුවක් නොමැති නමුදු, ඒවා බලාත්මක කළ ආකාරය නිසා සමාජයේ විවිධ කොටස් වලට සිදුවූ බලපෑමත්, පවතින අසාධාරණකම් සහ අසමානතා ඒ ඔස්සේ වැඩි වර්ධනය වූ අයුරුත් සැලකිය යුතුය.

මෙම කෘතියේ පරිච්ඡේද දෙකක් මඟින් නිදහස් වෙළඳ කලාප ග්‍රම්කයින් සහ මුස්ලිම් ප්‍රජාව යන දෙපිරිසට වසංගත ආණ්ඩුකරණයෙන් සිදුවූ බලපෑම විග්‍රහ කරන ලදී. මා මෙහිදී උත්සාහ කරන්නේ ආන්තිකරණය වූ කණ්ඩායම් වල මෙම අත්දැකීම් තුළින් කුමනාකාරයේ රටා මතුවේද යන්න හඳුනා ගැනීමටයි. ආදායම් උත්පාදනය සඳහා විවිධ සමාජ කණ්ඩායම් විවිධ මට්ටම් වලින් සමාජ අන්තර් ක්‍රියා මත යැපෙන බව අපි දනිමු. එම නිසා සංවරණ සීමා හා හුදෙකලා කිරීම් විවිධ කණ්ඩායම් වලට බලපාන්නේ විවිධාකාරයට බවද පැහැදිලිය. සුදු කරපටි රැකියා කරන්නන් බොහෝ දෙනෙකුට සිය රැකියා කටයුතු දුරස්ථ ක්‍රම මඟින් කරගෙන යෑමේ ගැටළුවක් නොවීය. එසේම විධිමත් අංශයේ බොහෝ රැකියා මේ සමය තුළ සුරක්ෂිතව පැවතුණු අතර, නිවසේ සිටියත් සම්පූර්ණ ආදායම ඔවුන්ගෙන් බොහෝ දෙනෙකුට ලැබුණි. එහෙත් අවිධිමත් අංශයේ සහ විශේෂයෙන්ම නගර වල වාසය කරන්නන්ගේ අත්දැකීම මීට වෙනස් එකකි⁴. ඔවුන් මුහුණ දුන් ආර්ථික අර්බුදයෙන් ගොඩ ඒම සඳහා ආණ්ඩුව ලබාදුන් සහය නොගිණිය හැකි තරම් කුඩාය (*Protest in Wanathamulla demanding more relief amidst COVID-19, 2020*). මෝදර ප්‍රදේශයේ අඩු ආදායම්ලාභී මහල් නිවාස සංකීර්ණයක වාසය කරන පුද්ගලයකුගේ ඒ සම්බන්ධ අත්දැකීම මෙසේ විය:

හැමෝටම ගෑස් බෙදා දීමේ ක්‍රමයක් නැහැ. ආණ්ඩුවෙන් අපිට ක්‍රමයක් හදා දුන්නා රජයේ නිලධාරීන් හරහා C බ්ලොක් එකේ කඩෙන් බඩු ගන්න හැකි වෙන්න. නමුත් ඊට අවශ්‍ය මුදල් අපි ළඟ තවදුරටත් නැහැ. එළවළු, මස්-මාළු, බේත් හේන් වගේම කාන්තා අයට අවශ්‍ය කරන සනීපාරක්ෂක දේවල් මුකුත්ම අපේම කඩ වලින්වත් ගන්න ක්‍රමයක් නැතිව ඉන්නේ. (Gunasekera, 2020 හි දැක්වෙන පරිදි)

ඒ අනුව බොහෝ දුගී වැසියන් ආණ්ඩුවට එරෙහිව විරෝධතාවය ප්‍රකාශ කිරීම සඳහා විදි බටහ. එහිදී සිය ජීවනෝපායන් නැති වීමෙන් ඇති වූ ආර්ථික ගැටළුවට පිළියම් නොයෙදීම සම්බන්ධයෙන්ද, එමෙන්ම මූල්‍යමය හා ද්‍රව්‍යාත්මක සහනාධාර බෙදා හැරීමේදී රජයේ නිලධාරීන්ට විශේෂ සැලකිලි ලබාදීම පිළිබඳවද රජය විවේචනයට ලක්වුණි (*Protest in Wanathamulla demanding more relief amidst COVID-19 (2020) News First, 2020*).

අධික ජනගහණයක් සහිත ප්‍රදේශ වල ජීවත් වන්නන්ද හුදෙකලා කිරීම් සහ රට වසා දැමීම් වලින් සුවිශේෂීව පීඩා වින්දහ. තවත් අඩු ආදායම්ලාභී මහල් නිවාස සංකීර්ණයක වාසය කරන පුද්ගලයකු ඒ පිළිබඳ මෙසේ පැවසීය:

---

4 ග්‍රාමීය ප්‍රදේශ වල වාසය කරන සහ කෘෂිකර්මාන්තයෙන් යැපෙන අයවළුන් නාගරික ප්‍රදේශ වල ජීවත් වූවන් තරම් හුදෙකලා කිරීම් වලින් බලපෑමට ලක් නොවුණි.

අපේ ගෙවල් වර්ග අඩි 450 ට වැඩිය ලොකු නැහැ, ගෙදරකට වර්ග අඩි 550 ගාණේ තියෙනව කිව්වට. ඒ ගාණ හැදෙන්න නම් කොරිඩෝ කොටසත් එක්ක ගණන් හදන්න වෙනවා. මෙතන ගෙවල් 927 ක් තියෙනවා. ඒ අතරින් 870-880 වගේ ප්‍රමාණයක සෙනඟ පදිංචි වෙලා ඉන්නේ. සමහර ගෙවල් වල හත් අට දෙනා ඉන්නවා. තව සමහරක් වල ඊටත් වැඩියි. අනික් අයව කොරෝනා වලින් ආරක්ෂා කරන්න කියලා අපිව හිර කරලා තියෙනවා; හැබැයි අන්තිමේ දරුණු මානසික පීඩා සහිත පිරිසක් මේකෙන් බිහිවෙන එකයි වෙන්නේ (Gunasekera, 2020).

පෙරද දැක්වූ පරිදි මාධ්‍ය මගින් කොවිඩ් ආසාදිතයින් අපරාධකරුවන් ලෙස හුවා දැක්වීම නිසා ඔවුන් සමාජයට තර්ජනයක් ලෙස පෙනෙන්නට පටන් ගැනුණු අතර, එබැවින් ඔවුන්ගේ ආන්තිකරණය වැඩි වර්ධනය විය. මෙම මානසිකත්වය තවත් වැඩි වී ඇත්තේ එම ප්‍රදේශ අධීක්ෂණය සඳහා චෝදනා යොදාගැනීමත් සමඟය. පොලිස් මාධ්‍ය ප්‍රකාශක අජිත් රෝහණට අනුව චෝදනා භාවිතය මගින් හුදෙකලා කරන ලද ප්‍රදේශ වල වාසය කරන්නන් නිරෝධායන නීති අනුගමනය කරන්නේද යන්න නිරීක්ෂණය කිරීම සිදුවේ (15 arrested from lock-down areas following drone monitoring op, 2020).

මෙසේ චෝදනා භාවිතා කිරීම ලංකාවට සුවිශේෂී තත්වයක් නොවන නමුදු, ඒවා ආන්තිකරණය වූ කණ්ඩායම් වලට එරෙහිව පමණක් යෙදවීම තුළින් ඔවුන් සමාජයට කරදරයක් හෝ සෞඛ්‍ය ගැටළුවක් ලෙසත්, වඩාත් බැරැරුව ගත්විට අපරාධකරුවන් ලෙසත් හුවා දැක්වීම සිදුවන බව සිහිතබා ගත යුතුය. අවංකා ප්‍රනාන්දුට අනුව “සමහර කණ්ඩායම් දඩමීමා කරගැනීම තුළින් ඔවුන්ගේ ආන්තික තත්වය තවත් දරුණු අතට හැරේ” (Gunasekera, 2020 හි දක්වා ඇති පරිදි). ඊට අමතරව නිරෝධායන නීති බලාත්මක කරන නිලධාරීන් විසින් නීතිය තමන් අතට ගැනීම නිසා දුගී, දුර්වල සහ ආන්තිකරණය වූ ප්‍රජාවන්ට දරුණු සංකීර්ණතා අත්විඳින්නට සිදුවිය. එසේම වසංගතය පිළිබඳ කතා කිරීමේදී යුධ ආබ්‍යානයක් භාවිතා කිරීම හේතුවෙන්, වසංගතය කළමනාකරණය කිරීමේ උත්සහයේ යෙදුණු පිරිස විසින් ප්‍රජාවන් තර්ජනයක් ලෙස මිස අයිතීන් දරන පුරවැසියන් ලෙස සළකන්නට නොයෙදුණි. පහත රූප වලින් දැක්වෙන්නේ මීට උදාහරණ දෙකකි.

රූපසටහන 3: ඇඳිරි නීතිය අතරතුර මාර්ගයට පිවිසි අයවලුන් මහා මාර්ගයේ දණ ගැස්සවීම.

මූලාශ්‍රය: ශ්‍රීනිවාසන්, 2021.

රූපසටහන 4: ඇඳිරි නීතිය අතරතුර කැරම් ක්‍රීඩාවේ නිරතවූ පිරිස් පළවා හැරීම.

මූලාශ්‍රය: හිරු ප්‍රවෘත්ති (හිරු රූපසටහනක්)

ඉහත රූප සටහන් අංක 4 රූපසටහනෙන් දැක්වෙන්නේ තරුණ ත්‍රිරෝද රථ රියදුරකුට සිය කැරම් ක්‍රීඩා කට්ටලය හිස තබාගෙන දුවන්නට නියම කළ අයුරු ජනාධිපති ගෝඨාභය රාජපක්ෂට හිතවත් මාධ්‍ය ආයතනයක් විසින් වාර්තා කළ අන්දමය. රූප සටහන් අංක 3 හි දැක්වෙන්නේ සංවරණ සීමා මධ්‍යයේ එළිබට පිරිසකට මහමඟ දණ ගසාගෙන සිටීමට නියෝග කළ අයුරු වේ (“The marvelous punishments meted out to those who violated COVID regulations”). ඒවා ඉතා රසවත් අන්දමින් වාර්තා කිරීම තුළින් පෙනී යන්නේ එම ආයතනය එකී දඬුවම් අනුමත කරන බවයි. මෙයාකාරයෙන් ඉතා පක්ෂපාතී ලෙස වාර්තාකරණය සිදුකිරීමේදී බලවතුන් විසින් සිදුකරන ලද නිරෝධායන නීති උල්ලංඝණය කිරීම් පිළිබඳ කිසිත් නොකීම කැපී පෙනුණි.

සමාජ ධුරාවලීන් ප්‍රතිනිෂ්පාදනය කිරීම

වසංගතය සමාජය පුරා වෙනසකින් තොරව පැතිරුණද, එහි බලපෑම විවිධ කණ්ඩායම් වලට විවිධ වශයෙන් දැනුණි. නිදසුනක් ලෙස ඉහත දැක්වූ අන්දැකීම් තුළින් පැහැදිලි වන එක් කරුණක් වන්නේ පැල්පත්වාසී ජනතාවට වෛරසය වැළඳීමේ ප්‍රවණතාව, ඊට ඉහළ මට්ටමේ නිවාස ක්‍රම වල ජීවත් වන්නන්ට වඩා වැඩි බවයි. මෙම පරිච්ඡේදයෙන් දැනටමත් දක්වා ඇති පරිදි වෛරසයටත් වඩා ඇත්තෙන්ම ඊට දක්වන ලද ප්‍රතිචාරය තුළින් පවතින සමාජ අසමානතා තවදුරටත් වැඩි වර්ධනය කරන්නට යෙදුනේ.

වෙනත් රටවල මෙන් ලංකාවේද වෛරසයේ පැතිරීම පාලනය කිරීම සඳහා ගන්නා ලද මූලික පියවරක් ලෙස පිටරටයන් රටට ඇතුළු වීම වැළැක්වීම සිදුවිය. මුල් කාලයේදී සම්පූර්ණ තහනම වෙනුවට සිදුකළේ ගුවන් තොටුපොලින් ඇතුළු වන්නන් පරීක්ෂාවට ලක් කිරීමයි. නමුත් තත්වය බැරෑරුම් වනවිට රෙගුලාසි දැඩි කළ අතර, ඒ අනුව දෙන ලද හෝටලයක හෝ ආණ්ඩුවෙන් පවත්වාගෙන යනු ලබන මධ්‍යස්ථානයක යම් කාල සීමාවක් සඳහා නිරෝධායනය වීම අනිවාර්ය කෙරුණි. එහෙත් විශේෂ සංචාරකයන් සහ වෙනත් එවැනි පුද්ගලයන් සඳහා ‘සංචාරක බුබුළු’ නිර්මාණය කෙරුණු අතර, ඒ තුළ මෙම කිසිවක් අදාළ නොවීය.

සාමාන්‍යයෙන් මෙවැනි සීමා පනවන ලද අවස්ථාවක සාමාන්‍ය සංචාරකයන්ට යම් යම් අපහසුතා ඇතිවීම නොවැළැක්විය හැකි වුවත්, ඒවා බලාත්මක කළ ආකාරය තුළින් විශේෂිත ආකාරයේ අපහසුතාද නිර්මාණය වූ බව පෙනේ. නිදසුනක් ලෙස වසංගතයේ මුල් සමය තුළ තමා නිරෝධායනය වන ස්ථානය තීරණය කිරීමේ හැකියාව බොහෝ දෙනෙකුට නොවීය. ඒ අනුව සමහර පිරිස් වලට මඩකලපුව සහ වවුනියාව වැනි දුර බැහැර ස්ථාන වලට යෑමට සිදුවන ලදී. ලංකාවට පැමිණීම සඳහාම දිගු කාලයක් වැය කළ මෙම පිරිසට ඉන්පසුව සම්පූර්ණ කරන්නට සිදුවූ මෙම අමතර ගමන ඉතා අපහසුදායක වූවාට සැක නැත. පසුව පෞද්ගලික අංශයේ මැදිහත් වීමෙන් ගාස්තු ගෙවන නිරෝධායන මධ්‍යස්ථාන ස්ථාපිත කළද, ඒවායින් ප්‍රයෝජන ගත හැකි වූයේ සමහරුන්ට පමණක් බව නොකිවමනාය. මුල් කාලයේදී පෞද්ගලික නිරෝධායනය තෝරා ගත්තුවත්ම එම වියදම ගුවන් ටිකට්ටුවට එකතු කෙරුණි. දැඩි ආර්ථික ගැටළු වලින් පීඩා විඳි විදේස් ශ්‍රමිකයින් වැනි පිරිස් වලට නැවත සිය ගම් රටවල් බලා ඒම එම නිසා අතිශය අපහසු කරුණක් බවට පත්විය. සංචරණ සීමා වලට අමතරව පෞද්ගලික නිරෝධායනය ආශ්‍රිතව දැරීමට සිදුවූ මෙම අමතර බරපැන හේතුවෙන් එවැනි බොහෝ ශ්‍රමිකයින් මැද පෙරදිග රටවල සිරවී සිටි බව වාර්තා වේ. ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සමාගමේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමණාකාරීත්වයේ නිලධාරියකු ඔහුගේ අත්දැකීම පහත පරිදි විස්තර කළේය:

නව රෙගුලාසි වලින් පසුව ගුවන් ටිකට්ටුවන් වල මිල වැඩි වූනේ නිරෝධායනයට අදාළ පිරිවැයද ඊට එකතු කළ නිසයි. බොහෝ ශ්‍රමිකයින්ට ඒ වනවිටත් රැකියා අහිමි වෙලා තිබුණේ. කන්න බොන්න ඉන්න හිටින්න තැනක්වත් බොහෝ දෙනෙකුට තිබුණේ නැහැ මේ වෙනකොට. එම නිසා ආණ්ඩුව ගුවන් තොටුපොල විවෘත කළ පමණින් ගෙදර එන්න හැකියාවක් ඔවුන්ට තිබුණේ නෑ. බොහෝ දෙනා මට කතා කළා අපේ සමාගමෙන් යම් උපකාරයක් ගන්න හැකි වෙයිද බලන්න. මොකද නානාපති කාර්යාලයෙන් එවැනි උදව්වක් ලබාගත නොහැකි වූ නිසා.⁵

5 මැද පෙරදිග තේවාසිකව සේවය කරන ශ්‍රී ලංකන් ගුවන් සමාගමේ ජ්‍යෙෂ්ඨ කළමණාකාරීත්වයේ නිලධාරියෙක් සමඟ සාකච්ඡාව, 2021 පෙබරවාරි 10.

රටේ විදේශ විනිමය සපයන ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයක් වන මිලියන 1.2 ක් වූ මුහුදෙන් එතෙර සේවය කරන ශ්‍රී ලාංකික ජනගහණයෙන් බහුතර පිරිසට ආණ්ඩුවේ අවධානය නොලැබී යාම නිසා මෙසේ දුක් විඳින්නට සිදුවිය. මෙම ශ්‍රමිකයන් ප්‍රමාණයෙන් ඉතා අධික නිසා ආර්ථික වශයෙන් දුර්වල අධීයක සිටින ගෝඨාභය රාජපක්ෂ ආණ්ඩුවට ඔවුන් සියල්ලන්ම නැවත ගෙන්වා ගැනීමෙහි බරපැන දැරිය නොහැකි බව සැබෑවකි. එහෙත් වසංගතය කළමණාකරණය කරගැනීම සඳහාම ජාත්‍යන්තරව ආධාර ලැබුණු සහ, ඒවායින් වියදම් කොට ඇත්තේ අඩකට අඩු ප්‍රමාණයක් බව රජයේම වාර්තා වල සඳහන් වූ කාලයක සහ පසුබිමක (මේ පිළිබඳ වැඩිදුර විස්තර ලබාගැනීම සඳහා කරුණාකර මෙම කෘතියෙහි සුබසාධන ප්‍රතිපාදන පිළිබඳව ලියවී ඇති පරිච්ඡේදය බලන්න) මෙම කණ්ඩායම පිළිබඳව කුමන හෝ යාන්ත්‍රණයක් හඳුන්වා නොදීම පිළිගත නොහැකි මට්ටමේ අත්හැරීමකි.

රාජ්‍ය සේවයේ සහ විධිමත් අංශයේ නියුතු අයවළුන් මෙම තත්වය නිසා බලපෑමට ලක්වූයේ සාපේක්ෂව අඩුවෙනි. බොහෝ රටවල සහනාධාර ක්‍රම වලින් මූලිකවම ඉලක්ක කළේ අඩු ආදායම්ලාභීන්, අවිධිමත් අංශයේ පිරිස් සහ රැකියා අහිමි වූවන්ය. එසේ කළේ ඔවුන්ට පැවැත්ම සඳහා වෙනයම් මාර්ග නොමැති වීම හෝ අඩු වීම නිසාය (*Coronavirus bailouts: Which country has the most generous deal, 2020*). නිදසුනක් ලෙස කැනඩාවේ වසංගතය නිසා රැකියා අහිමි වූ පිරිස් වෙනුවෙන් මසකට කැනේඩියානු ඩොලර් 2000 බැගින් මාස 4 ක කාලයක් දක්වා පිරිනැමූ අතර, කොස්ටා රිකා වල එම අගය මසකට ඇමෙරිකානු ඩොලර් 220 විය. නමුත් ලංකාවේ ජාතික මට්ටමින් සිදුකෙරෙන එවැනි වැඩපිළිවෙලක් දක්නට නොවීය. එම නිසා වසංගතයේ ආර්ථික බලපෑම ආදායම් කාණ්ඩය අනුව වෙනස් වූ අතර, එම පීඩනය දරාගැනීම සඳහා රාජ්‍ය මැදිහත්වීමක් නොවූ පසුබිමක කුටුම්භ විසින් පෞද්ගලිකව ඒ සඳහා ක්‍රම සෙවීමෙහි නිරත වන ලදී.

එමෙන්ම ආණ්ඩුව විසින් සමහර වෘත්තීන්ට ඉතා විශාල ගෞරවයක් ලබා දෙමින් ඔවුන් උලුප්පා දැක්වීමට කටයුතු කළේ වසංගතය හා සටන් වදිමින් සමාජය බේරා ගැනීමට තැත් කිරීමේ ඔවුන්ගේ භූමිකාව නිසාය. ඒ අනුව සෞඛ්‍ය සේවය, ආරක්ෂක අංශ සහ පොලීසිය මෙන්ම තෘණ මූල මට්ටමේ රාජ්‍ය නිලධාරීන් යන සියල්ලන් සමරමින් දැවැන්ත පුවරු ඉදිවිය. එහෙත් හුදෙකලා කිරීම් සහ රට වසා දැමීම් වල බලපෑම සාමාන්‍ය ජන ජීවිතයට දැනීම අවම කළ භාණ්ඩ නිවසටම ගෙන්වා දීමේ සේවා, සුපිරි වෙළඳසැල් සහ ටැක්සි රථ රියදුරන් වැනි අයගේ භූමිකාව එසේ සැමරුමට ලක් නොවුණි. ඔවුන්ගේ දායකත්වය ඉන් ව්‍යංගයෙන් අවතක්සේරු වූ අතර, සිය රාජකාරි ඉටු කිරීමේදී ඔවුන් නිරාවරණය වූ අනතුරෙහි බැරෑරුම්කමද එම නිසා අවධානයෙන් බැහැර විය. වෛද්‍යවරුන් සහ ඔවුන්ගේ පවුල් වල

සාමාජිකයන් එන්නත්කරණය කිරීමට තිබූ හදිසිය ඵ්දිනෙදා සමාජය පවත්වා ගැනීමෙහි ලා දිවා රැ නොබලා වෙහෙස වූ නිල් කරපටි රැකියා කරන පිරිස හෙවත් පහළ මට්ටමේ ගෙවීම් ලබන කම්කරුවන් එන්නත්කරණය කිරීමට නොතිබුණි. ඇත්තෙන්ම ඉගැන්වීම් කටයුතු තනිකරම මාර්ගගත ක්‍රම ඔස්සේ සිදුවූ වකවානුවක වුවත් විශ්ව විද්‍යාල කාර්ය මණ්ඩලය එන්නත්කරණය කළද, ටැක්සි රථ රියදුරන් සහ සුපිරි වෙළඳසැල් කාර්ය මණ්ඩල වැනි පිරිස් වලට එම සේවා එතරම් කාර්යක්ෂමව ලැබුණේ නැත. එම්බෙම්බෙ (2003) ට අනුව මෙය තේරුම් ගතහොත් පැවසිය හැක්කේ ලංකාවේ කොවිඩ් ප්‍රතිචාරය තුළින් ගොඩනගා ඇති සමාජ ක්‍රමයෙහි, බේරා ගැනීමට තරම් වටිනාත් කාගේ ජීවිතද සහ එසේ නොවටිනාත් කාගේ ජීවිතද යන්න පිළිබඳව ව්‍යංගයෙන් යමක් සන්නිවේදනය කරන බවය.

කොවිඩ් ප්‍රතිචාරයෙහි දේශපාලනීකරණය

ජනාධිපතිවරයාගේ කොවිඩ් ප්‍රතිචාරය තුළින් ඉතා පැහැදිලි වූ එක් කරුණක් නම් ඔහු සිය දේශපාලන අරමුණු සඳහා එය යොදාගත් බවයි. බලය තහවුරු කරගැනීම, රාජ්‍ය සේවය සහ සිවිල් කටයුතු මිලිටරීකරණය කිරීම සහ සිය දේශපාලන හා ආර්ථික දැක්ම සාක්ෂාත්කරණය කරගැනීම සඳහා මඟ පැහැදිලි කරගැනීම වැනි අරමුණු එතුළ ගැබ්ව තිබුණි. නිදසුනක් ලෙස සෞඛ්‍ය අර්බුදය දරුණු වෙන්නට හොඳින්ම ප්‍රවණතාවය තිබූ අවස්ථාවක පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැර මහ මැතිවරණය කැඳවීම දැක්විය හැකිය. ඇලන් කීනන්ට අනුව:

ශ්‍රී ලංකාවේ නූතන ඉතිහාසයේ ප්‍රථම වරට පාර්ලිමේන්තු අධීක්ෂණයෙන් තොරව වැඩ කටයුතු කරගෙන යාමට ආණ්ඩුව තීරණය කර ඇත. මෙමඟින් දරුණු ව්‍යවස්ථා අර්බුදයක් ඇතිවීමේ ප්‍රවණතාවයක් පවතී. නොවැම්බරයේ බලයට පැමිණි ජනාධිපති ගෝඨාභය රාජපක්ෂ පාර්ලිමේන්තුව තුළ බහුතරයක් නොමැති වීමේ අඩුපාඩුව මඟ හරවා ගැනීම සඳහා ලද පළමු අවස්ථාවේම, එනම් මාර්තු 2 වැනි දින පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැර, අප්‍රේල් 25 නව මැතිවරණයක් කැඳවුවේය. රට තුළ කොවිඩ් අර්බුදය උග්‍ර වෙත්ම මැතිවරණ කොමිසම විසින් දින නියමයකින් තොරව මැතිවරණය කල් දමන ලදී. ව්‍යවස්ථාවට අනුව මාස 3 කට වැඩි කාලයක් පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැර තිබිය නොහැකි තත්වයක් තුළ, ජූනි 2 වැනි දායින් කාලය ඉකුත් වීමට ප්‍රථම ජනාධිපති හෝ අධිකරණය විසින් යම් තීරණයක් නොගත හොත් ලංකාව එළඹෙන්නේ පෙර නොවූ විරූ ආකාරයේ පරිච්ඡේදයකටය. (Keenan, 2020)

පාර්ලිමේන්තුව විසුරුවා හැරීමට අදාළ නීතිමය තත්වය සහ වසංගතය පාලනය කිරීමට හඳුන්වා දුන් රෙගුලාසි වල නීතිමය තත්වය දිගින් දිගටම නොසලකා හරිමිනි ජනාධිපතිවරයා කටයුතු කළේ (Sumanthiran, 2021). පාර්ලිමේන්තුව පමණක් නොව ඔහුගේ ප්‍රගමනයට උපකාර කළ මන්ත්‍රීවරුන්ද ඔහුගේ පාලනය තුළ කොන් වී සිටිති. මේ පිළිබඳව විවේචනය කරමින් පාර්ලිමේන්තුව තුළ කතාවක් කළ සුමන්දිරන් මන්ත්‍රීවරයා පැවසුවේ සිය පක්ෂය තුළම සිටින වෛරස පිළිබඳ විශේෂඥ මහාචාර්ය විතාන සහ ප්‍රජා සෞඛ්‍ය විශේෂඥ වෛද්‍ය ප්‍රනානදුපුල්ලේ වැනි අයගේ සේවයවත් ජනාධිපතිවරයා ලබා නොගන්නා බව හා, ඒ වෙනුවට රටේ වසංගත ප්‍රතිචාරයට මූලිකත්වය දීම සඳහා හමුදාපතිවරයා පත්කර ඇති බවය (*MP Sumanthiran speech on the Parliament, 2021*). ඒත් සමඟම 20 වන ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය වැනි ජනාධිපතිගේ බලතල අභියෝගයට වර්ධනය කරන හා එම දුරයේ වගවීම අත්‍යන්තයෙන් අඩු කරන ප්‍රශ්නකාරී නීති කෙටුම්පත් (Srinivasan, 2020b) වසංගතයට මුවා වී සම්මත කරගැනීමද අමතක කළ නොහැක.

වසංගතයේ පළමු හා දෙවන රැළි පාලනය කරගැනීමෙහි ලා ලද සාර්ථකත්වය ජනාධිපතිවරයා විසින් ස්වකීය පාලනය සුඡාතකරණය සඳහා යොදා ගන්නා ලදී. මේ පිළිබඳව ආණ්ඩුවට හිතැති මූලික මාධ්‍ය මගින් ඉතා උත්කර්ෂවත් අන්දමින් වාර්තා කර තිබුණේ මෙපරිදිය: “ගෝලීය බෝවන රෝග ප්‍රතිචාර දර්ශකය තුළ 9 වන තැන ශ්‍රී ලංකාව සහ ජනාධිපති ගෝඨාභය රාජපක්ෂට” (*SL ranked 9th in Global Response to Infectious Diseases (GRID) index, 2020*). කෙසේ නමුත් තත්වය එන්න එන්නටම බරපතල වෙද්දී මෙම ජයග්‍රාහී ආධ්‍යානය තවදුරටත් පවත්වා ගත නොහැකි විය. ඒ හා සමඟම ආර්ථිකයද දරුණු වෙද්දී ජනාධිපතිවරයා සහ ඔහුගේ ප්‍රතිපත්ති වඩාත් සියුම්ව මහජන නිරීක්ෂණයට ලක්වන ලද අතර, විවේචන උග්‍ර වන්නට විය. පොහොර ඉල්ලමින් ගොවියෝ විදි බටහ; රජයේ අනුග්‍රහයෙන් සිදුවන කැලෑ කැපීම් සහ මෙරට සම්පත් විදෙස් රට වලට විකිණීම් සම්බන්ධයෙන් විරෝධය පාමින් සිවිල් සමාජ සංවිධාන විදි බටහ; ගුරුවරු, සිසුන් සහ වෙනත් මහජන ආයතන අධ්‍යාපනය පෞද්ගලීකරණය කිරීමට සහ මිලිටරීකරණය කිරීමට විරෝධය පාමින් විදි බටහ; ඒත් සමඟම ගුරුවරු දිප ව්‍යාප්ත වැඩ වර්ජනයකට එළඹුනේ වැටුප් විෂමතා ඉවත් කරගැනීමටය.

නිරෝධාන නීති වලට මුවා වෙමින් විදි බට අසහනය මර්දනය කිරීම සඳහා ආණ්ඩුව විසින් පොලිස් බලය දියත් කරන්නට යෙදුණි. ඒ වනවිටත් වෛරසයේ පැතිරීම පාලනය වී ඇති බව කියමින් සංවරණ සීමා ලිහිල් වෙමින් තිබූ අවස්ථාවක වුවද, උද්ඝෝෂණකරුවන්ට එරෙහිව නිරෝධාන නීතිය තදින්ම ක්‍රියාත්මක විය. සෞඛ්‍ය සේවා අධ්‍යක්ෂ වෛද්‍ය අසේල

ගුණවර්ධන නැවත දැනුම් දෙනතුරු විරෝධතා සහ මහජන රැස්වීම් තහනම් කරන ලෙස පොලීසියට උපදෙස් දුන්නේ වෛරසය පාලනය කිරීමට බව කියමිනි. එහෙත් උද්ඝෝෂණකරුවන් ඉන් පසුබට වූයේ නැත. බොහෝ අය අත්අඩංගුවට, පහර දීම් වලට සහ ඇප ලැබී තිබියදීත් බලහත්කාර නිරෝධායනයට ලක්විය. ගුරු සංගම් වල සාමාජිකයන්, ලංකා ගුරු සංගමයේ ලේකම් ජෝසප් ස්ටාලින්ද ඇතුළුව, නිරෝධායන නීති උල්ලංඝනය කිරීමේ පදනම මත අත්අඩංගුවට ගනු ලදුව, නිරෝධායන මධ්‍යස්ථාන වෙත යොමු කෙරුණි. එහෙත් මෙවැනි රෙගුලාසි මගින්දානන්ද අළුත්ගමගේ වැනි අමාත්‍යවරුන් වර්ෂ 2021 ජූලි 15 නාවලපිටියේ පා ගමන් යද්දී අදාළ වූයේ නැත. එම නිසා ආණ්ඩුවේ කොවිඩ් ප්‍රතිචාරයේ අරමුණ වසංගතය පාලනය කිරීමට වඩා ජනාධිපතිවරයාගේ දේශපාලන න්‍යාය පත්‍රය සාක්ෂාත්කරණය කිරීමට බව පැහැදිලිය.

නිගමනය

මෙම පරිච්ඡේදය තුළින් ශ්‍රී ලංකාවේ වසංගත ආණ්ඩුකරණ මානසිකත්වය හා පුරවැසියාගේ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී දිවියට එමඟින් එල්ල වන බලපෑම අධ්‍යයනය කෙරුණි. ආණ්ඩුවේ කොවිඩ් ප්‍රතිචාරය මූලිකවම පදනම්ව ඇත්තේ ජනාධිපතිගේ ආණ්ඩුකරණ තර්කනය මත මිස වසංගත හා වෛරස ක්‍රියාකාරීත්වය පිළිබඳ විශේෂඥයින්ගේ උපදෙස් මත නොවේ. වසංගතය යටතේ එන්න එන්නටම සාමාන්‍යකරණය වන ව්‍යතිරේඛ තත්වය ගෝඨාභය රාජපක්ෂ මාදිලියේ පාලනය සඳහා කිහිප අයුරකින් මහත් රුකුලක් වී ඇත:

- 1) ආණ්ඩුවේ සියළු ආයතන වල බලතල විධායක ජනාධිපති ධුරය වෙත සංකේන්ද්‍රණය කිරීම
- 2) විධායකය සියළු ආකාර සංවරණ හා තුලන වලින් නිදහස් කිරීම හරහා තම පාලනයට ඇති සීමා ඉවත් කරගැනීම
- 3) විවේචනය සහ විසම්මුතිය මත පදනම් වූ ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී සමාජයක් වෙනුවට විනය සහ කීකරු බව මත පදනම් වූ සමාජයක් බිහි කිරීම සහ
- 4) සාර්ව තලයේ ප්‍රතිඵල පිළිබඳ මිස මානව අවශ්‍යතා සහ අභිලාෂ පිළිබඳව උනන්දු නොවන ක්‍රමයක් ඇති කිරීම.

එම නිසා ලංකාවේ වසංගතයට එරෙහි ප්‍රයත්නය ජනාධිපතිගේ දේශපාලන දැක්ම මත හා ඒ වෙනුවෙන් දියත් වන්නක් බව පැහැදිලිය.

කොවිඩ් ප්‍රතිචාරය තුළින් සිවිල් කටයුතු වලට මැදිහත් වීමට ආරක්ෂක අංශ වලට හොඳ හේතුවක් සපයා ඇත. මෙම ‘නව සාමාන්‍ය’ තත්වය වසංගතයෙන් ඔබ්බටද පවතින බව පෙනේ. සිවිල් සේවයේ පවතින දූෂණය, දෝෂ සහගත කළමනාකරණය සහ අලස බව වැනි සෑම ගැටළුවකටම පිළිතුරක් ලෙස ආරක්ෂක අංශ සැලකීමට පටන් ගැනීමත් සමඟ, මිලිටරිකරණය පිළිබඳ මහජනතාවට ඇති සැකය කෙමෙන් නැතිව යා හැකිය.

ලංකාවේ කොවිඩ් ප්‍රතිචාරය තුළ මූලිකවම පිළිබිඹු වන්නේ ජනපති විසින් තෝරාගෙන ඇති දේශපාලන සන්ධානය කුමක්ද යන්නයි. ඔහුට පෙර සිටි නායකයින්ට සහ රටේ මෙතෙක් පැවති දේශපාලන සම්ප්‍රදායට වෙනස්ව යමින් ජනාධිපතිවරයා ඔහුට උපකාර කළ අයද ඇතුළුව සියළු දේශපාලන ප්‍රභූන් වසංගත ප්‍රතිචාරය තුළ මඟහැර තිබේ. මෙය මූලෝපායික තීරණයක්ද නැතිනම් පහසුව තකා ගන්නා ලද තීරණයක්ද යන්න කෙසේ වෙතත්, මෙමඟින් සාම්ප්‍රදායික පද්ධතිය පැහැදිලි වෙනසකට ලක් කොට ඇති බවත්, එහි බලපෑම අනිවාර්යයෙන්ම වසංගතයෙන් එහාට දැනෙනු ඇති බවත් පැහැදිලිය.

වෙනත් බොහෝ රටවල මෙන් ලංකාවේද කොවිඩ් ප්‍රතිචාරය තුළ මූලික අවධානය යොමු වූයේ ජනගහණයේ සෞඛ්‍යය කළමනාකරණය කිරීමටය. එබැවින් වින්දිතයන් සහ ආන්තිකරණයන්ට ලැබෙනවාට වැඩි තැනක් ආසාදිතයින් හා මරණ සංඛ්‍යාව, ආර්ථික දර්ශක සහ පාලනයේ ජනප්‍රියභාවය වැනි ඒවාට ලැබී තිබේ. මෙම පසුබිම තුළ රජය වසංගතයට එරෙහිව දියත් කරන්නේ යුද්ධයක් බවත්, එහිදී තමන්ගේම ජනතාව තර්ජනයක් ලෙස සළකන බවත් පෙනෙන්නට තිබෙන්නේ වැටලීම් සහ බලහත්කාරයෙන් නිරෝධායන මධ්‍යස්ථාන වෙත පටවා යැවීම් වැනි ක්‍රියා තුළිනි. විශේෂයෙන්ම ආන්තිකරණය වූ කණ්ඩායම් වලට එරෙහිව මෙවැනි ක්‍රියා සිදුකිරීමේ දී ඔවුන්ගේ ආන්තිකභාවයත්, පවතින ධුරාවලියත් යන දෙකම ප්‍රතිනිෂ්පාදනය වේ. එම නිසා වසංගත ප්‍රතිචාරය තුළින් අපේ සමාජය වෙනස් කරන්නේ වඩාත් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදී හා ගෞරවනවිත එකක් බවට නොව, අන් මත හා විවේචනය නොඉවසන, ඉතා මෙවලම්වාදී සහ පුරවැසියා යටත් වැසියකු බවට පත්කරන ආකාරයේ පද්ධතියකට බව සිහිතබා ගැනීම වටී.

ආශ්‍රිත ග්‍රන්ථ

15 arrested from lock-down areas following drone monitoring op (2020) *News First*. Available at: <https://www.newsfirst.lk/2020/11/12/15-arrested-from-lock-down-areas-followingdrone-monitoring-op/> (Accessed: 02 July 2021).

Cheibub, J.A., Ji Y.J., Hong, and Adam Przeworski (2020) ‘Rights and Deaths: Government Reactions to the Pandemic’, *SSRN Working Paper*.

Chen et al. (2021) ‘What factors drive the satisfaction of citizens with governments’ responses to COVID-19?’, *International Journal of*

- Infectious Diseases*, 102, pp. 327-331.
- Coronavirus bailouts: Which country has the most generous deal?* (2020) *BBC News*. Available at: <https://www.bbc.com/news/business-52450958> (Accessed: 15 June 2021).
- COVID-19 BEST PRACTICE RESPONSE: PASSENGER TRANSPORT GUIDANCE IN SRI LANKA* (2020) *The Chartered Institute of Logistics and Transport*. Available at: <https://www.ciltinternational.org/news/covid-19-best-practice-response-passenger-transport-guidance-in-sri-lanka/> (Accessed: 05 July 2021).
- Curfew declared in Nuwara Eliya as Thondaman's funeral cavalcade enters town* (2020) *Economy Next*. Available at: <https://economynext.com/curfew-declared-in-nuwara-eliyaas-thondamans-funeral-cavalcade-enters-town-70497/> (Accessed: 30 July 2021).
- Democracy under Lockdown* (2020) *Freedom House*. Available at: <https://freedomhouse.org/report/special-report/2020/democracy-under-lockdown> (Accessed: 15 June 2020).
- Gingerich, D. and Vogler, J. (2021) 'Pandemics and Political Development: The Electoral Legacy of the Black Death in Germany', *World Politics*, 73(3), pp. 393-440.
- Fonseka, B. and Dissanayake, U. (2021) 'Sri Lanka's Vistas of Prosperity and Splendour: A Critique of Promises Made and Present Trends' *Centre for Policy Alternatives*. Available at: <https://www.cpalanka.org/wp-content/uploads/2021/07/Sri-Lankas-Vistas-of-Prosperity-and-Splendour-A-Critique-of-Promises-Made-and-Present-Trends.pdf> (Accessed: 20 July 2021).
- Graham, E. (2020) 'The armed forces and COVID-19', *IISS*, 08 April. Available at: <https://www.iiss.org/blogs/analysis/2020/04/easia-armed-forces-and-covid-19> (Accessed: 23 June 2021).
- Gunasekera, D. (2020) 'Life in high-rise buildings amidst isolation', *The Morning*, 06 December. Available at: [https://www.themorning.lk/life-in-high-rise-buildings-amidst-isolation/?](https://www.themorning.lk/life-in-high-rise-buildings-amidst-isolation/)

fbclid=IwAR2OmpzKYpYKbcii794d8n5iK5K8mKttKet9nYT3cRdI-fNQkN2KXtrinnY (Accessed: 27 June 2021).

Health guidelines made compulsory (2020) *Daily News*. Available at: <https://www.dailynews.lk/2020/10/12/local/231231/health-guidelines-made-compulsory> (Accessed: 15 July 2021).

Intelligence units to trace contacts of COVID – 19 patients (2020) *News First*. Available at: <https://www.newsfirst.lk/2020/04/18/intelligence-units-to-trace-contacts-of-covid-19-patients/> (Accessed: 28 June 2021).

Keenan, A. (2020) ‘Sri Lanka’s Other COVID-19 Crisis: Is Parliamentary Democracy at Risk?’, *Crisis Group*, 29 May. Available at: <https://www.crisisgroup.org/asia/south-asia/sri-lanka/sri-lankas-other-covid-19-crisis-parliamentarydemocracy-risk> (Accessed: 17 June 2021).

Make people living is a battle, I undertake the responsibility of winning it-President says at inaugural "Discussion with Villagers" in Haldummulla (2020) *Presidential Secretariat*. Available at: <https://www.presidentsoffice.gov.lk/index.php/2020/09/25/make-people-living-is-a-battle-i-undertakethe-responsibility-of-winning-it-president-says-at-inauguraldiscussion-with-villagers-in-haldummulla/?lang=ti> (Accessed: 30 July 2021).

Mask Police ‘lift’ people in Sri Lanka (2021) *Gravitas*. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=cwfvJ6NBbII> (Accessed: 30 June 2021).

Militarisation of COVID response, the looming refugee crisis, and Nepal’s PM under pressure (2020) *Himal Southasian*. Available at: <https://www.himalmag.com/southasiasphere-issue-4/> (Accessed: 05 July 2021).

Min. of Public Security goes ‘without’ facemask during official function (2021) *Newshub.lk*. Available at: <https://newshub.lk/en/2021/05/10/min-of-public-security-goes-withoutfacemask-during-official-function/> (Accessed: 25 June 2021).

MP Sumanthiran speech on the Parliament (2021) *JK Lanka Tamil*. Available at: <https://www.youtube.com/watch?v=3AVqj2qctw>

(Accessed: 24 June 2021).

Perera, S. (2020) ‘When the Pandemic is a Portal to Militarization’, *Groundviews*, 30 May. Available at: <https://groundviews.org/2020/05/30/when-the-pandemic-is-a-portal-to-militarization/> (Accessed: 17 July 2021).

Police arrest 238 for not masking (2021) *Daily News*. Available at: <http://www.dailynews.lk/2021/05/07/law-order/248647/police-arrest-238-not-masking> (Accessed: 05 July 2021).

Protest in Wanathamulla demanding more relief amidst COVID-19 (2020) *News First*. Available at: <https://www.newsfirst.lk/2020/11/26/protest-in-wanathamulla-demanding-more-relief-amidst-covid-19/> (Accessed: 15 July 2021).

Rs. 5,000 allowance for private bus drivers & conductors (2020) *Ceylon Today*. Available at: <https://archive.ceylontoday.lk/newsmore/13721> (Accessed: 13 July 2021).

SL ranked 9th in Global Response to Infectious Diseases (GRID) index (2020) *The Morning*. Available at: <https://www.themorning.lk/sl-ranked-9th-in-global-response-to-infectious-diseases-grid-index/> (Accessed: 20 July 2021).

Sri Lanka Army constructs 1200-bed hospital in Seeduwa for COVID-19 patients (2021) *Colombo Page*. Available at: http://www.colombopage.com/archive_21A/May08_1620487579CH.php (Accessed: 17 June 2021).

Sri Lanka Coronavirus – Worldometer (2021) *Worldometers*. Available at: <https://www.worldometers.info/coronavirus/country/sri-lanka/> (Accessed: 15 June 2021).

Sri Lanka makes masks mandatory under new quarantine laws; to impose fine if rule violated (2020) *The New Indian Express*. Available at: <https://www.newindianexpress.com/world/2020/oct/16/sri-lanka-makes-masks-mandatory-under-new-quarantinelaws-to-impose-fine-if-rule-violated-2211071.html> (Accessed: 22 June 2021).

Srinivasan, M. (2020a) ‘COVID-19 Sri Lankan military is helping the country fight the pandemic’, *The Hindu*, 15 April. Available

at: <https://www.thehindu.com/news/international/covid19-sri-lankan-military-is-helping-the-country-fight-the-pandemic/article31350778.ece> (Accessed: 27 June 2021).

Srinivasan, M. (2020b) 'Sri Lanka: Controversial 20th Amendment passed', *The Hindu*, 22 October. Available at: <https://www.thehindu.com/news/international/sri-lanka-controversial20th-amendment-passed/article32921800.ece> (Accessed: 04 July 2021).

Srinivasan, M. (2021) 'Sri Lanka to probe 'army attack and humiliation' of Muslims', *The Hindu*, 20 June. Available at: <https://www.thehindu.com/news/international/srilanka-to-probe-army-attack-and-humiliation-of-muslims/article34871262.ece> (Accessed: 30 July 2020).

Sumanthiran, M.A. (2021) 'Covid-19, Old Laws & The Government's Mismanagement', *Colombo Telegraph*, 06 May. Available at: <https://www.colombotelegraph.com/index.php/covid-19-old-laws-the-governments-mismanagement/> (Accessed: 03 July 2021).

The wedding that violated quarantine regulation (2021) *Ada Derana*. Available at: <http://www.adaderana.lk/news/75029/wedding-party-violating-health-protocols-raided-20-attendees-quarantined> (Accessed: 10 July 2021).